

RECOMANDĂRI

RECOMANDAREA COMISIEI

din 20 februarie 2013

Investiția în copii: ruperea cercului vicios al defavorizării

(2013/112/UE)

COMISIA EUROPEANĂ,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 292,

întrucât:

- (1) Respectul pentru demnitatea umană este una dintre valorile de bază ale Uniunii Europene, printre obiectivele căreia se regăsește promovarea unei bune calități a vieții cetățenilor săi; Uniunea trebuie să protejeze drepturile copilului, să combată excluziunea socială și discriminarea și să promoveze justiția și protecția socială.
- (2) Copiii ⁽¹⁾ sunt expuși unui risc mai mare de sărăcie și de excluziune socială decât media populației în marea majoritate a țărilor UE; copiii care cresc în situații de sărăcie sau de excluziune socială au mai puține șanse decât copiii din medii mai înstărite de a avea performanțe școlare bune, de a se bucura de o stare bună de sănătate și de a-și realiza, mai târziu în viață, întregul potențial.
- (3) Evitarea transmiterii situației defavorizate de la o generație la alta este o investiție esențială pentru viitorul Europei, precum și o contribuție directă la îndeplinirea obiectivelor Strategiei Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, cu beneficii pe termen lung pentru copii, pentru economie și pentru societate în ansamblu.
- (4) Intervenția timpurie și prevenția sunt esențiale pentru dezvoltarea unor politici mai eficace și mai eficiente, întrucât cheltuielile publice implicate de remedierea consecințelor sărăciei și excluziunii sociale a copiilor tind să fie mai mari decât cele necesare pentru intervenții la o vârstă timpurie.
- (5) Abordarea în primii ani a situațiilor defavorizate este un mijloc important de intensificare a eforturilor de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale în general. Prevenirea este mai eficientă atunci când se utilizează strategii integrate care combină sprijinirea părinților în dobândirea accesului pe piața muncii cu ajutoare pentru venit adecvate și cu acces la serviciile esențiale pentru viitorul copiilor, cum ar fi o educație (preșcolară) de

calitate, sănătate, locuințe și servicii sociale, precum și cu posibilitatea de a participa și de a-și exercita drepturile, toate acestea ajutându-i pe copii să-și atingă întregul potențial și dezvoltându-le adaptabilitatea.

- (6) Cele mai de succes strategii de abordare a problemei sărăciei copiilor s-au dovedit a fi cele dublate de politici de îmbunătățire a calității vieții tuturor copiilor care au acordat, în același timp, atenție copiilor aflați în situații deosebit de vulnerabile.
- (7) Promovarea egalității între sexe, integrarea în politici a principiului egalității între sexe și a șanselor egale, precum și combaterea discriminării cu care se confruntă copiii și familiile lor, indiferent de motive (în special a discriminării pe criterii de sex, rasă sau origine etnică, religie sau credință, handicap, vârstă sau orientare sexuală), ar trebui să stea la baza tuturor eforturilor de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale a copiilor.
- (8) Criza financiară și economică actuală are un impact considerabil asupra copiilor și a familiilor, cu o creștere a proporției celor care trăiesc în condiții de sărăcie și excluziune socială în mai multe țări.
- (9) Eforturile de consolidare bugetară implicate de constrângerile fiscale tot mai mari cu care se confruntă mai multe țări ridică probleme semnificative în ceea ce privește continuarea unor politici sociale adecvate și eficiente, atât pe termen scurt, cât și pe termen lung.
- (10) Peste un deceniu de cooperare la nivelul UE a dus la o înțelegere comună a factorilor care determină sărăcia în rândul copiilor, printr-un efort substanțial de elaborare a unor indicatori de monitorizare adecvați, de identificare a problemelor comune și de definire a abordărilor politice de succes, ceea ce a furnizat un impuls politic acestei probleme. Ca urmare, Comisia a anunțat adoptarea unei Recomandări privind sărăcia copiilor în cadrul Comunicării privind Platforma europeană de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale ⁽²⁾.
- (11) Strategia Europa 2020 a dat un nou elan eforturilor de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale în UE, prin stabilirea unui obiectiv european comun de reducere

⁽¹⁾ Conform Convenției ONU privind drepturile copilului, în acest context, copii înseamnă persoane cu vârstă mai mică de 18 ani.

⁽²⁾ COM(2010) 758 final.

a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale cu cel puțin 20 de milioane până în 2020, precum și prin intensificarea eforturilor de combatere a abandonului școlar timpuriu. Combaterea și prevenirea sărăciei copiilor sunt părți esențiale ale eforturilor statelor membre în această privință și fac parte dintre obiectivele Platformei europene de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale.

- (12) Guvernanța europeană actuală în cadrul semestrului european asigură punerea în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări privind combaterea sărăciei copiilor și pentru îmbunătățirea calității vieții acestora.
- (13) Toate statele membre ale UE au ratificat Convenția Organizației Națiunilor Unite privind drepturile copilului. Standardele și principiile convenției ONU trebuie să continue să ghideze politicile și acțiunile UE care au un impact asupra drepturilor copilului.
- (14) Prin intermediul Raportului consultativ al Comitetului pentru protecție socială ⁽¹⁾ și al unor mesaje-cheie, precum și al Concluziilor Consiliului Ocuparea Forței de Muncă, Politică Socială, Sănătate și Consumatori (EPSCO) din octombrie 2012, „Prevenirea și combaterea sărăciei și excluziunii sociale în rândul copiilor și promovarea bunăstării copiilor” ⁽²⁾, statele membre și-au reafirmat angajamentul în acest sens și au salutat inițiativa Comisiei de a adopta o recomandare pe această temă.
- (15) Au existat mai multe politici la nivelul UE care s-au ocupat de problemele legate de sărăcie în rândul copiilor și de transmiterea situației defavorizate de la o generație la alta, în special în domeniile educației și formării, sănătății, drepturilor copilului și egalității dintre sexe ⁽³⁾.
- (16) Deși politicile care abordează problema sărăciei copiilor țin în primul rând de competența statelor membre, un cadru comun european poate consolida sinergiile dintre domeniile politice relevante și poate ajuta statele membre să-și revizuiască politicile și să învețe unele din experiența altora în vederea îmbunătățirii eficienței și eficacității politicilor proprii prin abordări inovatoare, ținând seama de diversitatea problemelor cu care se confruntă, precum și de cea a circumstanțelor locale și regionale.

⁽¹⁾ Comitetul pentru protecție socială, Raport consultativ către Comisia Europeană privind combaterea și prevenirea sărăciei în rândul copiilor și promovarea bunăstării copiilor, 27 iunie 2012.

⁽²⁾ Prevenirea și combaterea sărăciei și excluziunii sociale în rândul copiilor și promovarea bunăstării copiilor – Concluziile Consiliului EPSCO, 4 octombrie 2012, 14437/12.

⁽³⁾ A se vedea în special: Un cadru strategic actualizat pentru cooperare europeană în domeniul educației și formării profesionale, COM(2008) 865 final; Solidaritate în domeniul sănătății: reducerea inegalităților în materie de sănătate în UE, CUM(2009) 567 final; O agendă a UE pentru drepturile copilului, COM(2011) 60 final; Strategie pentru egalitatea între femei și bărbați 2010-2015, COM(2010) 491 final.

- (17) În contextul viitorului cadru financiar multianual, astfel de orientări pot furniza, de asemenea, baza pentru o cooperare aprofundată și pot orienta utilizarea instrumentelor financiare corespunzătoare, în special a fondurilor structurale, în vederea îndeplinirii obiectivului propus de „promovare a incluziunii sociale și de combatere a sărăciei”,

RECOMANDĂ CA STATELE MEMBRE: Să dezvolte și să pună în aplicare politici pentru combaterea sărăciei și a excluziunii sociale a copiilor și pentru promovarea unei mai bune calități a vieții, prin strategii multidimensionale, conform următoarelor orientări:

1. GHIDAREA DUPĂ URMĂTOARELE PRINCIPII ORIZONTALE

- abordarea problemei sărăciei și excluziunii sociale a copiilor prin strategii integrate care să urmărească mai mult decât asigurarea securității materiale a copiilor și care să promoveze șansele egale, astfel încât toți copiii să-și poată realiza pe deplin potențialul;
- abordarea problemei sărăciei și excluziunii sociale a copiilor din perspectiva drepturilor copiilor, în special prin raportarea la dispozițiile corespunzătoare din Tratatul privind Uniunea Europeană, Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și Convenția ONU privind drepturile copilului, pentru a se garanta că aceste drepturi sunt respectate, protejate și aplicate;
- așezarea în prim plan a interesului superior al copilului și considerarea copiilor drept deținători de drepturi independenți, recunoscând, în același timp, importanța susținerii familiilor ca entități cu rol prioritar în îngrijirea copiilor;
- păstrarea echilibrului convenit între politicile universale, menite să promoveze o bună calitate a vieții pentru toți copiii, și abordările direcționate înspres susținerea celor mai defavorizați;
- concentrarea atenției asupra copiilor expuși unui risc sporit din cauza defavorizărilor multiple, cum este cazul copiilor romi, al copiilor imigranților sau ai membrilor minorități etnice, al copiilor cu nevoi speciale sau cu handicap, al copiilor aflați în îngrijire alternativă sau al copiilor străzii, al celor cu părinți încarcerați, precum și al copiilor din gospodării expuse unui risc crescut de sărăcie, cum sunt cele cu un singur părinte sau cele ale unor familii numeroase;
- susținerea investițiilor în copii și familii și asigurarea cadrului pentru continuitatea politicilor și planificarea pe termen lung; evaluarea modului în care reformele politice îi afectează pe cei mai defavorizați și luarea de măsuri pentru compensarea eventualelor efecte negative.

2. DEZVOLTAREA DE STRATEGII INTEGRATE, BAZATE PE TREI PILONI PRINCIPALI

2.1. Accesul la resursele adecvate

Susținerea participării părinților pe piața muncii – Recunoașterea legăturii strânse dintre participarea părinților pe piața muncii și condițiile de trai ale copiilor și, în conformitate cu principiile expuse în Recomandarea Comisiei privind incluziunea activă ⁽¹⁾ și Obiectivele de la Barcelona ⁽²⁾, adoptarea tuturor măsurilor necesare pentru sprijinirea participării părinților pe piața muncii, în special pentru cei aflați la distanță de piața muncii și pentru gospodăriile expuse unui risc deosebit:

- asigurarea faptului că munca „merită efortul”, prin identificarea și compensarea dezavantajelor specifice cu care se confruntă părinții atunci când intră, rămân sau progresează pe piața muncii, inclusiv a celor legate de conceperea sistemelor fiscale și de prestații sociale și de interacțiunea dintre acestea;
- încurajarea inserției profesionale și a participării la munca remunerată a părinților singuri și a celei de a doua persoane care contribuie la venitul familiei pe piața muncii remunerate, promovarea egalității dintre femei și bărbați pe piața muncii și în ceea ce privește responsabilitățile familiale;
- asigurarea unui sprijin mai amplu pentru reintegrarea părinților pe piața muncii după un concediu parental, prin măsuri de formare profesională și ajutor pentru găsirea unui loc de muncă, acordând o atenție deosebită celor aflați în situații de risc;
- intensificarea eforturilor de asigurare a accesului efectiv pentru toate familiile, inclusiv pentru cele aflate în situații vulnerabile și care locuiesc în zone defavorizate, la educație și îngrijire accesibile financiar și de bună calitate pentru copiii de vârste mici;
- adaptarea criteriilor de concepere și eligibilitate pentru serviciile de îngrijire a copiilor la tipologii tot mai diverse ale programului de lucru, ajutându-i astfel pe părinți să-și respecte angajamentele profesionale sau să-și găsească un loc de muncă, păstrând, în același timp, în centrul atenției interesul superior al copilului;
- promovarea calității, inclusiv a locurilor de muncă și a unui mediu profesional care să le permită părinților să găsească un bun echilibru între muncă și rolul de părinte, printre altele, prin concedii parentale, sprijin la locul de muncă și programe de lucru flexibile.

Asigurarea unui nivel de trai adecvat printr-o combinație de tipuri de prestații – copiii ar putea să

se bucure de un nivel de trai adecvat, compatibil cu o viață demnă, printr-o combinație optimă a prestațiilor bănești cu cele în natură:

- sprijinirea veniturilor familiilor prin prestații adecvate, coerente și eficiente, inclusiv prin stimulente financiare, alocații familiale sau pentru copiii aflați în întreținere, alocații pentru locuințe și sisteme de venit minim;
- completarea programelor de ajutoare bănești pentru venit cu prestații în natură, în special în legătură cu nutriția, îngrijirea copilului, sănătatea, locuința, transportul și accesul la activități sportive și socioculturale;
- asigurarea faptului că sprijinul financiar pentru copii și criteriile de eligibilitate pentru acesta reflectă evoluția condițiilor de trai și garantează o redistribuire echitabilă în funcție de grupurile de venituri;
- asigurarea posibilității de a beneficia efectiv de prestațiile la care au dreptul copiii sau familiile lor prin facilitarea accesului la acestea și prin oferirea de servicii de informare aflate la dispoziția beneficiarilor;
- furnizarea de prestații acordate pe baza veniturilor sau de alte prestații specifice, în așa fel încât să se evite stigmatizarea, prestațiile să fie adaptate la nevoile diferite ale copiilor și să se reducă riscul de sărăcie, evitându-se, în același timp, descurajarea intrării pe piața muncii a celei de a doua persoane care contribuie la venitul familiei sau a părintelui singur;
- folosirea cu discernământ a prestațiilor familiale condiționate de comportamentul părinților sau de frecventarea școlii de către copii și evaluarea impactului potențial negativ al unor astfel de măsuri;
- instituirea de mecanisme regulate și adaptabile de livrare a prestațiilor, care să asigure o acoperire maximă și să ofere copiilor maximul de beneficii, cum ar fi plățile în avans.

2.2. Accesul la servicii accesibile financiar și de calitate

Reducerea inegalității la vârste mici, prin investiții în educația și îngrijirea copiilor preșcolari – valorificarea potențialului de incluziune socială și de dezvoltare al educației și îngrijirii preșcolarelor, folosind aceste instrumente ca pe investiții sociale menite să reducă inegalitățile și problemele cu care se confruntă copiii defavorizați, printr-o intervenție timpurie:

- asigurarea accesului la educație și îngrijire de bună calitate și incluzive pentru copiii preșcolari; garantarea faptului că acestea rămân accesibile financiar și sunt adaptabile la nevoile familiilor;

⁽¹⁾ Recomandarea 2008/867/CE a Comisiei din 3 octombrie 2008 privind incluziunea activă a persoanelor excluse de pe piața muncii.

⁽²⁾ Concluziile Președinției, Consiliul European de la Barcelona, 15-16 martie 2002, SN 100/1/02 REV 1.

- încurajarea participării copiilor proveniți din medii defavorizate (în special a celor mai mici de trei ani), indiferent de situația ocupațională a părinților lor, și evitarea stigmatizării și a segregării;
- sprijinirea părinților în asumarea rolului lor de educatori principali ai propriilor copii în timpul primilor ani de viață și încurajarea serviciilor de educație și îngrijire în direcția colaborării strânse cu părinții și cu actorii din comunitate implicați în creșterea copiilor (cum ar fi serviciile de sănătate sau cele de sprijin pentru părinți);
- informarea părinților pentru a-i ajuta să conștientizeze beneficiile participării la programe de educație și îngrijire atât pentru copii, cât și pentru ei înșiși; utilizarea sistemelor de educație și îngrijire ca sisteme de alertă timpurie pentru identificarea problemelor fizice sau psihologice, a nevoilor speciale sau a abuzului, în familie sau la școală.

Creșterea impactului sistemelor educaționale asupra șanselor egale – sporirea capacității sistemelor de educație de a rupe cercul vicios al defavorizării, asigurând tuturor copiilor posibilitatea de a beneficia de o educație incluzivă și de bună calitate, care să le stimuleze dezvoltarea emoțională, socială, cognitivă și fizică:

- garantarea includerii tuturor elevilor, dacă este cazul prin resurse și posibilități special alocate pentru cei mai defavorizați, și monitorizarea adecvată a rezultatelor;
- recunoașterea și compensarea disparităților spațiale în ceea ce privește disponibilitatea și calitatea ofertei educaționale, precum și rezultatele școlare; încurajarea politicilor de desegregare care consolidează principiul educației generale pentru toți copiii;
- crearea unui mediu educațional incluziv prin consolidarea legăturii dintre școli și părinți și, dacă este necesar, prin oferirea de sprijin personalizat în vederea compensării unor dezavantaje specifice, de exemplu prin formare pentru părinții copiilor proveniți din imigrație și din rândul minorităților etnice;
- înlăturarea obstacolelor care îi opresc sau îi împiedică pe copii să frecventeze sau să absolve școala (cum ar fi taxele suplimentare din învățământul obligatoriu), prin furnizarea unui ajutor educațional dedicat, într-un mediu care să încurajeze învățarea;
- îmbunătățirea performanțelor elevilor cu competențe de bază reduse, prin consolidarea alfabetizării, a competențelor numerice și a noțiunilor de bază din matematică și științe, precum și prin asigurarea detectării timpurii a elevilor cu rezultate foarte slabe;
- elaborarea și punerea în aplicare a unor politici globale de reducere a abandonului școlar timpuriu, politici care să cuprindă prevenția, intervenția și măsurile compensatorii; asigurarea faptului că aceste politici includ măsuri dedicate celor expuși riscului de abandon școlar timpuriu;
- consolidarea legislației în materie de egalitate și garantarea dreptului de bază la o calificare minimă de calitate chiar și pentru cei mai marginalizați dintre elevi;
- revizuirea și consolidarea profilului profesional al tuturor profesiilor didactice și pregătirea profesorilor pentru diversitatea socială; folosirea mediatorilor culturali și a modelelor culturale specifice pentru facilitarea integrării copiilor romi sau proveniți din imigrație.

Îmbunătățirea capacității de răspuns a sistemelor de sănătate la nevoile copiilor defavorizați – garantarea faptului că toți copiii își pot folosi pe deplin dreptul universal la asistență medicală, inclusiv prin prevenirea bolilor, prin promovarea sănătății și prin accesul la servicii de asistență medicală de calitate:

- înlăturarea obstacolelor din calea accesului la asistență medicală pentru copiii și familiile aflate în situații vulnerabile, precum costurile, barierele culturale și lingvistice și lipsa de informații; îmbunătățirea formării profesioniștilor din domeniul sănătății în acest sens;
- investiții în prevenire, în special în primii ani de viață, prin introducerea unor politici cuprinzătoare, care să combine elemente de nutriție, de sănătate, de educație și sociale;
- compensarea variațiilor sociale ale stilului de viață nesănătos și abuzului de droguri și alcool prin oferirea accesului la diete echilibrate și la activități fizice tuturor copiilor;
- acordarea unei atenții speciale copiilor cu handicap sau cu probleme de sănătate mintală, copiilor fără acte sau neînregistrați, adolescentelor însărcinate și copiilor din familii în care se abuzează de droguri sau alcool;

Asigurarea unor locuințe și a unui mediu de viață sigur și adecvat pentru copii – oferirea posibilității, pentru toți copiii, de a crește într-un mediu sigur, sănătos și propice copiilor, care să răspundă nevoilor lor de dezvoltare și de învățare:

- oferirea accesului, pentru familiile cu copii, la locuințe accesibile financiar și de calitate (inclusiv la locuințe sociale) și remedierea situațiilor de expunere la pericole de mediu, la supraaglomerare și la precaritate energetică;

- sprijinirea familiilor și a copiilor expuși riscului de a rămâne fără locuință prin evitarea evacuărilor, a mutărilor care nu sunt necesare și a separării de familie, precum și prin oferirea de adăposturi temporare și de locuințe pe termen lung;
- luarea în considerare a interesului superior al copiilor în planurile de urbanism; evitarea ghetozării și segregării prin promovarea diversității sociale și prin asigurarea unui acces adecvat la transportul public;
- reducerea expunerii dăunătoare a copiilor la un mediu social și de viață deteriorat, pentru a evita transformarea lor în victime ale violenței și abuzului.

Sporirea sprijinului pentru familii și a calității serviciilor de îngrijire alternative – consolidarea serviciilor sociale și de protecție a copilului în domeniul prevenției; asistarea familiilor în dezvoltarea deprinderilor parentale într-un mod care să evite stigmatizarea, asigurând în același timp faptul că acei copii care au fost luați din grija părinților cresc într-un mediu care răspunde nevoilor lor:

- asigurarea faptului că sărăcia nu este niciodată singurul motiv pentru luarea unui copil din grija părinților; scopul ar trebui să fie rămânerea sau întoarcerea copilului în familie, de exemplu prin remedierea lipsurilor materiale ale acesteia;
- asigurarea unei filtrări corespunzătoare pentru evitarea plasării copiilor în instituții și revizuirea cu regularitatea a cazurilor dacă astfel de plasări au avut totuși loc;
- oprirea extinderii serviciilor de îngrijire instituțională pentru copiii lipsiți de îngrijire părintească; promovarea, în schimb, a unei îngrijiri comunitare de calitate și a asistenței maternale într-un mediu familial, în care vocea copilului să se poată face auzită;
- asigurarea faptului că și copiii lipsiți de îngrijirea părintească au acces la servicii de calitate (atât la cele standard, cât și la servicii specifice) în ceea ce privește sănătatea, educația, locurile de muncă, asistența socială, securitatea și locuințele, inclusiv în perioada de tranziție spre vârsta adultă;
- oferirea de sprijin adecvat copiilor lăsați în urmă atunci când unul sau ambii părinți emigrează în altă țară în vederea găsirii unui loc de muncă, precum și persoanelor care își asumă îngrijirea acestor copii.

2.3. Dreptul de participare al copiilor

Sprijinirea participării tuturor copiilor la jocuri, activități recreative, sport și activități culturale – recunoașterea influenței copiilor asupra calității propriei vieți și

a capacității lor de a face față în situații dificile, în special oferindu-li-se ocazia de a participa la activități de învățare informale, care să aibă loc în afara căminului și după orele de școală obișnuite:

- îndepărtarea barierelor precum costurile, accesul și diferențele culturale, pentru a se garanta că toți copiii pot participa la jocuri, activități recreative, sport și activități culturale în afara școlii;
- furnizarea unor locuri sigure în mediul copiilor și sprijinirea comunităților defavorizate prin intermediul unor măsuri stimulative;
- încurajarea școlilor, comunităților și autorităților locale în direcția creării de activități și facilități extrașcolare pentru toți copiii, indiferent de situația profesională și de mediul de proveniență al părinților lor;
- asigurarea posibilității, pentru toate familiile, de a participa la activități sociale care îmbunătățesc competențele parentale și favorizează comunicarea pozitivă în cadrul familiei;
- promovarea modelelor de participare care valorifică potențialul voluntariatului în cadrul comunității și întăresc solidaritatea dintre generații.

Instituirea unor mecanisme care să promoveze participarea copiilor la luarea deciziilor care le afectează viața – mecanisme prin care să li se permită copiilor să-și exprime opiniile în cunoștință de cauză și să fie încurajați în acest sens, garantându-se că opiniile lor sunt luate în considerare și se reflectă în deciziile majore care îi privesc:

- utilizarea și dezvoltarea pe mai departe a instrumentelor existente de implicare a copiilor în funcționarea serviciilor precum îngrijirea, asistența medicală și educația, precum și consultarea lor la elaborarea politicilor relevante, prin mecanisme adaptate vârstei lor;
- sprijinirea implicării tuturor copiilor în structurile participative existente; atragerea și sprijinirea participării copiilor din medii defavorizate;
- încurajarea profesioniștilor care lucrează cu și pentru copii să-i implice pe aceștia în mod activ, ajutându-i să-și conștientizeze drepturile și obligațiile conexe;
- aplicarea dreptului copilului de a fi ascultat înaintea luării oricăror decizii în justiție și promovarea unei justiții adaptate la nevoile copiilor, în special prin asigurarea accesului efectiv al acestora la tribunale și la procedurile judiciare.

3. DEZVOLTAREA ÎN CONTINUARE A MECANISMELOR DE GUVERNANȚĂ, PUNERE ÎN APLICARE ȘI MONITORIZARE NECESARE

Consolidarea sinergiilor între sectoare și îmbunătățirea mecanismelor de guvernare – asigurarea faptului că politicile combat în mod eficace sărăcia în rândul copiilor și excluziunea socială a acestora, prin înzestrarea acestor politici cu o viziune globală și prin creșterea coordonării dintre actorii principali:

- dezvoltarea unor legături regulate și sistematice între domeniile politice puternic relevante pentru incluziunea socială a copiilor și consolidarea sinergiilor dintre actorii principali, în special în domeniile educației, ocupării forței de muncă, sănătății, egalității și drepturilor copiilor;
- realizarea de eforturi pentru integrarea politicilor din domeniu și a drepturilor copiilor în politicile importante, de exemplu prin mecanisme instituționale specifice;
- promovarea unei cooperări strânse și a dialogului regulat între autoritățile publice de la toate nivelurile, partenerii sociali, comunitățile locale și organizațiile societății civile;
- sprijinirea și creșterea implicării copiilor, inclusiv în punerea în aplicare a prezentei recomandări.

Consolidarea utilizării abordărilor bazate pe fapte – consolidarea elaborării bazate pe fapte a politicilor și a inovațiilor în domeniul politicii sociale, ținându-se seama în mod adecvat de impactul potențial al acestor politici asupra copiilor:

- utilizarea pe deplin a statisticilor și a datelor administrative existente pentru monitorizarea impactului politicilor asupra copiilor și familiilor lor; îmbunătățirea capacității statistice (inclusiv a defalcării pe sexe), acolo unde este posibil și necesar, în special în ceea ce privește lipsurile cu care se confruntă copiii, accesul la îngrijire de calitate și accesibilă financiar, sănătatea copiilor și situația celor mai vulnerabili dintre aceștia;
- îmbunătățirea disponibilității rapide a datelor pentru monitorizarea situației copiilor și promovarea utilizării de metode și modele precum microsimularea pentru sprijinirea unei evaluări *ex ante* mai sistematice a impactului potențial al politicilor asupra copiilor;
- întărirea legăturilor dintre comunitatea decidenților politici și cea a cercetătorilor și testarea inovațiilor relevante din domeniul politicilor; încurajarea evaluării bazate pe fapte a rezultatelor programelor, inclusiv pe termen lung, prin instrumente precum anchetele longitudinale; promovarea vizibilității și a împărtășirii rezultatelor;

— promovarea schimburilor de bune practici și de cunoștințe, a aplicării modelelor de intervenție testate și a măsurilor de stimulare a solidarității în cadrul comunității mai largi și încurajarea comunităților locale în sensul cooperării;

— evaluarea impactului politicilor temporare introduse ca răspuns la criza economică înainte de a lua decizia transformării acestor măsuri în reforme structurale.

4. EXPLOATAREA PE DEPLIN A INSTRUMENTELOR RELEVANTE ALE UE

Abordarea cu prioritate în cadrul Strategiei Europa 2020 a problemei sărăciei și a excluziunii sociale a copiilor – mobilizarea gamei de instrumente și indicatori disponibili în cadrul Strategiei Europa 2020 pentru a da un nou elan eforturilor comune de rezolvare a problemei sărăciei și excluziunii sociale a copiilor:

- plasarea cu fermitate a problemei sărăciei și a excluziunii sociale a copiilor pe un loc prioritar în cadrul Strategiei Europa 2020 și a programelor naționale de reformă, ca parte a eforturilor generale de reducere a sărăciei și excluziunii sociale, ținând seama de recomandările specifice fiecărei țări adoptate de Consiliul European;
- luarea în considerare, dacă este cazul, a valorii adăugate reprezentate de obiectivele naționale de reducere a sărăciei și a excluziunii sociale a copiilor, ținând seama de specificul național;
- exploatarea pe deplin a instrumentelor oferite de Strategia Europa 2020 și de metoda deschisă de coordonare în domeniul social pentru îmbunătățirea monitorizării și evaluării politicilor care abordează sărăcia în rândurile copiilor și calitatea vieții acestora, utilizând la maximum cadrul de monitorizare propus, care se bazează pe indicatori, anexat la prezenta recomandare;
- consolidarea sinergiei cu politicile relevante ale UE, în special în domeniile educației, sănătății, egalității dintre bărbați și femei și drepturilor copiilor.

Mobilizarea instrumentelor financiare corespunzătoare ale UE – utilizarea adecvată a posibilităților oferite de instrumentele financiare ale UE pentru sprijinirea priorităților politice descrise mai sus:

- sprijinirea elaborării unor politici și a inovării sociale bazate pe fapte, prin intermediul Programului pentru schimbări sociale și inovare socială, al Fondului social european și al inițiativei Orizont 2020 și utilizarea acestor programe pentru testarea, evaluarea și extinderea posibilităților inovații politice;
- utilizarea la maximum a Fondului european de ajutor pentru persoanele cele mai defavorizate (pentru combaterea penuriei alimentare și a lipsurilor care

- afectează copiii), a programelor europene de distribuire de lapte și de fructe în școli (care furnizează produse cu valoare nutrițională pozitivă și încurajează bunele obiceiuri alimentare) și a programului Erasmus pentru toți (care promovează accesul copiilor la educație, învățarea informală și sport);
- folosirea posibilităților oferite de fondurile structurale pentru sprijinirea copiilor și a familiilor pentru elaborarea programelor operaționale pentru 2014-2020 din cadrul Fondului social european și al Fondului european de dezvoltare regională, conform recomandărilor specifice fiecărei țări;
 - folosirea corespunzătoare a obiectivelor tematice legate de promovarea ocupării forței de muncă și de sprijinirea mobilității acesteia, de promovarea incluziunii sociale și de combaterea sărăciei, de investițiile în educație și competențe și de învățarea pe tot parcursul vieții, precum și a priorităților pentru investiții corespunzătoare fiecărui domeniu. Acestea cuprind în special educația copiilor preșcolari, reducerea abandonului școlar timpuriu, reconcilierea vieții private cu cea profesională, accesul la servicii, inclusiv la serviciile sociale și de asistență medicală, strategiile de dezvoltare locală ale comunităților, sprijinirea regenerării zonelor defavorizate și trecerea de la servicii instituționale la servicii comunitare;
 - pentru asigurarea faptului că intervențiile fondurilor structurale din perioada 2014-2020 sunt eficace, urmărirea unor strategii bazate pe fapte pentru reducerea abandonului școlar timpuriu, prin implicarea părților interesate relevante și prin măsuri de sprijinire a trecerii de la îngrijirea instituțională la cea comunitară;
 - promovarea parteneriatelor în programarea fondurilor structurale și în accesul la acestea, prin implicarea părților interesate relevante la nivel național, regional și local, în special a autorităților publice, a partenerilor sociali și a organizațiilor neguvernamentale relevante, în vederea mobilizării pentru combaterea sărăciei în rândul copiilor.

Adoptată la Bruxelles, 20 februarie 2013.

Pentru Comisie
László ANDOR
Membru al Comisiei

ANEXĂ

Cadru de monitorizare bazat pe indicatori

Cadrul de monitorizare propus scoate în evidență indicatorii relevanți pentru monitorizarea punerii în aplicare a recomandării. Propunerile de dezvoltare în continuare sunt evidențiate în anexele la Pachetul privind investițiile sociale.

Obiectivul global de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale a copiilor și de promovarea a unei bune calități a vieții pentru copii

Europa 2020	Definiție	Defalcări	Sursă	primar/secundar/ contextual ⁽¹⁾	Observații
Copii expuși riscului de sărăcie sau de excluziune socială (detalierea obiectivului Europa 2020 de combatere a sărăciei și a excluziunii sociale)	Totalitatea copiilor care locuiesc într-o gospodărie expusă riscului de sărăcie și/sau în condiții de lipsuri materiale severe și/sau într-o gospodărie cu o foarte slabă intensitate a muncii (a se vedea mai jos definițiile celor 3 indicatori)	Pe vârste (0-17, 0-5, 6-11, 12-17)	Eurostat, EU-SILC	primar	Se recomandă compararea cu populația de vârstă activă (18-64) și cu populația în vârstă (peste 65)
Indicator	Definiție	Defalcări	Sursă	primar/secundar/ contextual	Observații
Rata riscului de sărăcie în rândul copiilor (de analizat împreună cu pragul de sărăcie în SPC pentru o gospodărie formată din 2 adulți și 2 copii sub 14 ani)	Proporția copiilor care trăiesc într-o gospodărie cu un venit disponibil pe adult-echivalent de sub 60 % din media națională	Pe vârste (0-17, 0-5, 6-11, 12-17) și tipuri de gospodărie	Eurostat, EU-SILC	primar	Se recomandă compararea cu populația de vârstă activă (18-64) și cu populația în vârstă (peste 65)
Rata lipsurilor materiale severe	Proporția copiilor care trăiesc într-o gospodărie în care condițiile de trai sunt puternic marcate de lipsa de resurse, respectiv familii care nu își pot permite cel puțin 4 din următoarele 9 elemente: i) să-și plătească chiria sau utilitățile; ii) să-și încălzească suficient locuința; iii) să achite cheltuieli neprevăzute; iv) să mănânce carne, pește sau un echivalent proteic o dată la două zile; v) o săptămână de vacanță în afara locuinței; vi) un automobil; vii) o mașină de spălat; viii) un televizor color sau ix) un telefon.	Pe vârste (0-17, 0-5, 6-11, 12-17)	Eurostat, EU-SILC	primar	Se recomandă compararea cu populația de vârstă activă (18-64) și cu populația în vârstă (peste 65)
Proporția copiilor care trăiesc în gospodării cu o foarte slabă intensitate a muncii	Proporția copiilor care trăiesc într-o gospodărie în care adulții de vârstă activă (18-59) au muncit mai puțin de 20 % din potențialul lor activ în cursul ultimului an (respectiv pe durata perioadei de referință)	Pe vârste (0-17, 0-5, 6-11, 12-17)	Eurostat, EU-SILC	primar	Se recomandă compararea cu populația de vârstă activă (18-64) și cu populația în vârstă (peste 65)
Indicator de lipsuri materiale ale copiilor	În curs de discutare		Eurostat, EU-SILC	nu se aplică	În curs de elaborare

Indicator	Definiție	Defalcări	Sursă	primar/secundar/ contextual	Observații
Dispersia riscului de sărăcie în rândul copiilor în jurul pragului de risc de sărăcie: rata de risc de sărăcie calculată cu praguri de 50 % și de 70 %	Proporția copiilor care trăiesc într-o gospodărie cu un venit disponibil pe adult-echivalent de sub 50 % și respectiv de sub 70 % din media națională	Pe vârste (0-17, 0-5, 6-11, 12-17)	Eurostat, EU-SILC	secundar	Se recomandă compararea cu populația de vârstă activă (18-64) și cu populația în vârstă (peste 65)
Rata riscului persistent de sărăcie a copiilor	Proporția copiilor care trăiesc într-o gospodărie cu un venit disponibil pe adult-echivalent aflat sub pragul de sărăcie în anul curent și în cel puțin alți 2 ani din ultimii 3	0-17	Eurostat, EU-SILC (longitudinal)	secundar	Se recomandă compararea cu populația de vârstă activă (18-64) și cu populația în vârstă (peste 65)
Rata riscului de sărăcie a copiilor măsurată la un anumit moment din timp	Proporția copiilor care trăiesc în gospodării cu un venit disponibil pe adult-echivalent de sub 60 % din media națională, cu pragul măsurat la un anumit moment din timp	0-17	Eurostat, EU-SILC	contextual	Se recomandă compararea cu populația de vârstă activă (18-64) și cu populația în vârstă (peste 65)

Accesul la resursele adecvate

Indicator	Definiție	Defalcări	Sursă	primar/secundar/ contextual	Observații
Rata sărăciei în rândul persoanelor încadrate în muncă și care trăiesc în gospodării cu copii aflați în întreținere	Proporția persoanelor (cu copii aflați în întreținere) definite ca fiind încadrate în muncă și care au venituri situate sub pragul de sărăcie (60 % din venitul disponibil pe adult-echivalent)	Pe vârste (0-17, 18-64, 0-64); pe tipul de gospodărie (părinți singuri, doi adulți cu copii aflați în întreținere)	Eurostat, EU-SILC	primar	
Rata riscului de sărăcie în rândul copiilor per intensitatea muncii adulților din gospodărie	Proporția copiilor care trăiesc în gospodării cu un venit disponibil pe adult-echivalent de sub 60 % din media națională după intensitatea muncii din gospodărie	0-17, intensitatea muncii din gospodărie [foarte mare (0,85-1), mare (0,55-0,85), medie (0,45-0,55), slabă (0,2-0,45)]	Eurostat, EU-SILC	primar	
Rata riscului de sărăcie în rândul copiilor din gospodării cu adulți care muncesc	Proporția copiilor care trăiesc în gospodării cu un venit situat sub pragul de sărăcie (60 % din venitul mediu disponibil pe adult-echivalent) și cu o intensitate a muncii de peste 0,2	După tipul de gospodărie	Eurostat, EU-SILC	primar	

Indicator	Definiție	Defalcări	Sursă	primar/secundar/ contextual	Observații
Decalajul mediu relativ al riscului de sărăcie în rândul copiilor	Diferența dintre venitul mediu adult-echivalent al persoanelor situate sub pragul de sărăcie și pragul de sărăcie, exprimată ca procent din pragul riscului de sărăcie	0-17	Eurostat, EU-SILC	primar	Se recomandă compararea cu populația de vârstă activă (18-64) și cu populația în vârstă (peste 65)
Servicii de îngrijire a copilului	Copiii aflați în îngrijire (prin servicii de îngrijire oficiale ^(?) altele decât familia) ca procent din totalitatea copiilor din aceeași grupă de vârstă	Sub 3 ani, între 3 ani și vârsta de școlarizare obligatorie; sub 30 de ore, 30 de ore sau mai mult pe săptămână	Eurostat, EU-SILC	secundar	Trebuie evaluată relevanța defalcării pe categorii de venituri
Impactul faptului de a avea copii asupra încadrării în muncă	Diferența în puncte procentuale (pp) între — rata de ocupare a persoanelor cu vârsta între 20 și 49 de ani care trăiesc în gospodării în care nu există copii cu vârste între 0 și 6 ani și — rata de ocupare a persoanelor cu vârsta între 20 și 49 de ani care trăiesc în gospodării în care există cel puțin un copil cu vârsta între 0 și 6 ani	Total, pe sexe	Eurostat (ancheta asupra forței de muncă)	contextual	Se recomandă separarea pe categoriile de vârstă 0-3, respectiv 3-6 ani a copiilor
Angajarea cu normă parțială din motive de responsabilități familiale	Persoanele angajate cu normă parțială întrucât au în îngrijire copii sau adulți dependenți, ca procent din totalul persoanelor angajate	Total, pe sexe	Eurostat (ancheta asupra forței de muncă)	contextual	
Impactul transferurilor sociale (altele decât pensiile) asupra reducerii sărăciei în rândul copiilor	Diferența dintre rata riscului de sărăcie înainte și după transferurile sociale (cu excluderea pensiilor)		Eurostat, EU-SILC	secundar	Se recomandă compararea cu populația de vârstă activă (18-64) și cu populația în vârstă (peste 65)
Costurile suplimentare pentru locuințe	Procentul de populație care trăiește într-o gospodărie în care costurile totale cu locuința (după deducerea alocațiilor pentru locuință) reprezintă peste 40 % din venitul disponibil total al gospodăriei (după deducerea alocațiilor pentru locuință)	Pe vârste (0-17, 0-5, 6-11, 12-17), nivel de sărăcie (peste sau sub pragul riscului de sărăcie)	Eurostat, EU-SILC	secundar	Se recomandă compararea cu populația de vârstă activă (18-64) și cu populația în vârstă (peste 65)

Accesul la servicii de calitate

Indicator	Definiție	Defalcări	Sursă	(primar/secundar)	Observații
Educația preșcolară	Proporția copiilor între 4 ani și vârsta începerii școlarizării obligatorii care participă la educația preșcolară	Pe sexe	UOE ^(?)	primar	

Indicator	Definiție	Defalcări	Sursă	(primar/secundar)	Observații
Competențele de citire, matematice și științifice	Proporția de elevi de 15 ani cu un scor de 1 sau mai mic (pe o scară de la 1 – nota cea mai mică – la 5 – nota cea mai mare) la testele PISA	După profilul părinților (gradul de instruire, țara de origine)	OCDE-PISA (4)	primar	Nu există date pentru CY și MT în colecția de date actuală.
Rata tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează un program de educație sau formare (NEET)	Rata tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează un program de educație sau formare (NEET)	Pe sexe, 15-19	Eurostat (ancheta asupra forței de muncă)	primar	
Tineri care renunță timpuriu la studii și cursuri de formare	Populația cu vârste de 18-24 de ani care a absolvit cel mult învățământul secundar inferior și care nu urmează alte cursuri de învățământ sau formare	Pe sexe, cu cel mai înalt nivel de învățământ absolvit	Eurostat (ancheta asupra forței de muncă)	secundar	
Necesități medicale nesatisfăcute declarate	Proporția persoanelor cu vârste între 16 și 25 de ani care au declarat că nu au avut acces la asistență medicală din cauza costurilor, distanței sau listelor lungi de așteptare		Eurostat, EU-SILC		
Mortalitatea infantilă	Raportul dintre numărul copiilor de sub 1 an decedați în timpul anului și numărul de născuți-vii din același an (exprimat ca raport la 1 000 de născuți-vii)	După statutul socioeconomic al părinților (în pregătire)	Eurostat	primar	
Mortalitatea infantilă la 1-14 ani	Rata mortalității la 100 000 de locuitori		Eurostat		
Greutate mică la naștere	Greutate la naștere mai mică de 2 500 grame (5,5 livre)		OMS-OCDE	primar	
Rata vaccinării	procentul copiilor care, la împlinirea vârstei de 1 an într-un an calendaristic dat, au fost vaccinați corespunzător împotriva tusei convulsive, difteriei, tetanosului și poliomielitei și procentul copiilor care, la împlinirea vârstei de 2 ani într-un an calendaristic dat, au fost vaccinați corespunzător împotriva rujeolei (pojarului), oreionului și rubeolei (vaccinul ROR).		OMS	contextual	
Obezitatea	Tinerii între 15 și 24 de ani cu un indice al masei corporale mai mare sau egal cu 30	Pe sexe și pe statutul socio-economic al părinților	Eurostat-EHIS (5)	contextual	
Persoanele care fumează în mod regulat	Proporția persoanelor care fumează zilnic din populația cu vârste între 15 și 24 de ani	Pe sexe și pe statutul socio-economic al părinților	Eurostat - EHIS	contextual	
Sănătatea mentală	Tinerii (15-24 de ani) cu sindrom depresiv	Pe sexe	Eurostat - EHIS	contextual	În curs de elaborare

Indicator	Definiție	Defalcări	Sursă	(primar/secundar)	Observații
Cauzele deceselor prin sinucidere în rândurile tinerilor	Decesele cauzate de sinucidere la 100 000 de locuitori cu vârste între 15 și 24 de ani	Pe sexe	Eurostat – statistica privind cauzele deceselor	contextual	
Insalubritatea locuinței	Procentul populației cu locuințe care prezintă toate lipsurile legate de salubritate. Problemele luate în calcul sunt: 1) acoperiș cu probleme de izolație, pereți/podele/fundație umede sau mușcați la nivelul cadrelor ferestrelor sau al podelei; 2) lipsa băii sau a dușului în locuință; 3) lipsa unui WC interior pentru uzul exclusiv al gospodăriei; 4) alte probleme cu locuința: prea întunecoasă, lipsită de suficientă lumină	Pe vârste (0-17, 0-5, 6-11, 12-17), per risc de sărăcie (peste sau sub pragul riscului de sărăcie)	Eurostat, EU-SILC	primar	
Supraaglomerarea	Procentul de populație care trăiește într-o gospodărie supraaglomerată. Se consideră că o persoană trăiește într-o gospodărie supraaglomerată dacă gospodăria nu dispune de un număr minim de camere egal cu: — o cameră pentru familie; — o cameră pentru fiecare cuplu; — o cameră pentru fiecare persoană necăsătorită cu vârsta de peste 18 ani; — o cameră pentru două persoane de același sex cu vârste între 12 și 17 ani; — o cameră pentru fiecare persoană de sex diferit cu vârsta între 12 și 17 ani; — o cameră pentru două persoane cu vârste mai mici de 12 ani.	Pe vârste (0-17, 0-5, 6-11, 12-17), per risc de sărăcie (peste sau sub pragul riscului de sărăcie)	Eurostat, EU-SILC	primar	

(1) Indicatorii primari sunt indicatori principali care acoperă domeniile largi care au fost considerate cele mai importante elemente de rezultat, pe când indicatorii secundari susțin indicatorii principali prin descrierea mai în detaliu a naturii problemei sau prin descrierea altor dimensiuni ale problemei. Indicatorii de context aduc detalii suplimentare și informații contextuale: lista propusă este indicativă și lasă loc pentru alte informații contextuale considerate relevante pentru o mai bună încadrare și înțelegere a contextului național.

(2) Serviciile oficiale se definesc drept următoarele: educația preșcolară sau echivalent, educația obligatorie, servicii de îngrijire prin centre dedicate în afara orelor de școală, creșe colective sau alte forme de centre de îngrijire de zi, inclusiv formele de îngrijire în mediu familial și asistenți maternali acreditați. Prin urmare, îngrijirea oferită de membri ai familiei, de vecini sau de asistenți maternali neacreditați nu este acoperită de prezenta definiție a „serviciilor de îngrijire oficiale”.

(3) Baza de date UNESCO/OCDE/EUROSTAT privind statisticile din domeniul educației.

(4) http://www.oecd.org/statisticsdata/03381.en_2649_35845621_1_119656_1_1_1.00.html.

(5) EHIS este „Ancheta europeană de sănătate realizată prin interviu”.